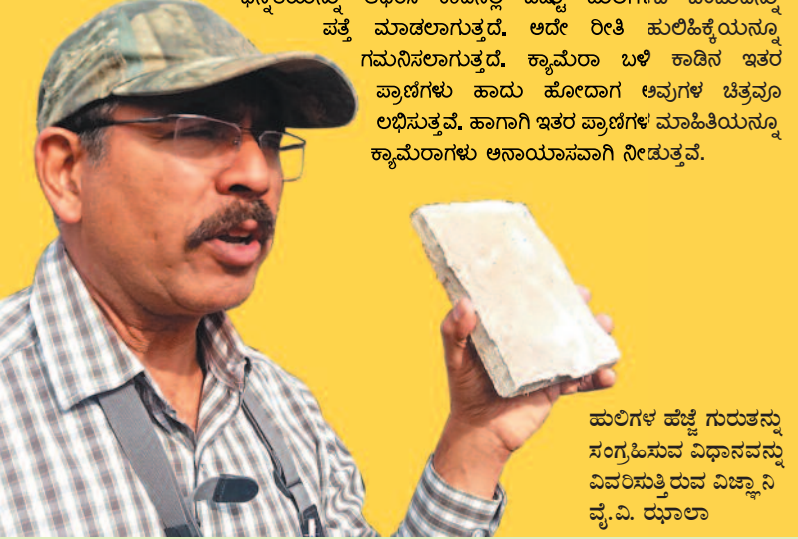

ಹುಲಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ

ಹುಲಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಕೇವಲ ಹುಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸೆನ್ಸರ್ ಇರುವ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಟ್ರಾಪ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದಾಗ ಹುಲಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಾಮ್ಯತೆ, ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹುಲಿಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹುಲಿಹಿಕ್ಕೆಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಬಳಿ ಕಾಡಿನ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾದು ಹೋದಾಗ ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಕ್ಯಾಮೆರಾಗಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಹುಲಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನಿ ವೈ.ವಿ. ಝಾಲಾ

ಆಲ್ಟಾರ್ ಎಂಬ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ ಈ ಸಾರಿಸ್ ಹುಲಿ ಉದ್ಯಾನ. ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಷ್ಟು ಹಸಿರಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಒಣ ಗಿಡಗಂಟಗಳ ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾರಿಸ್ ಉದ್ಯಾನವನ 2005ರಲ್ಲಿ ದೇಶವ್ಯಾಪಿ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿತು.

ಪರಿಸರಪರ ಚಿಂತಕಿ, ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ ಸುನೀತಾ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರು 'ಸಾರಿಸ್ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಹುಲಿ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು. 'ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ, ಹುಲಿ ಇದೆ ಎಂದೇ ದಾಖಲೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು' ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಅವರ ಮಾತು ಶುರುವಾಯಿತು. 'ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಬಡ್ಡಿಗಿ ಕಂಟಕ ಎದುರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವ

ಸಹಜ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹುಲಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಬರೆದ 'ಜಾಯಿನ್ಸಿಂಗ್ ದಿ ಡಾಟ್ಸ್' ಎಂಬ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಯಿತು' ಎನ್ನುವ ಸುನೀತಾ ನಾರಾಯಣ್ ಪರಿಸರದ ಸಮಗ್ರ ಉಳಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರು. 2005ರಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರ ಕಾಳಜಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ ಸಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿವೆ.

ಸಾರಿಸ್ ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇ 866 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಹೈನಾ, ಕಡವೆ, ತೋಳ, ನೀಲ್‌ಫಾಯ್, ಸಾಂಬಾರ್ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿರುವ ಈ ಒಣಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳೂ ಇವೆ.

ಈ ಹುಲಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಾಕುವ ಕೋಣ, ಎತ್ತು ಮತ್ತಿತರ ಜಾನುವಾರುಗಳೆಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ಸಾರಿಸ್‌ನ ಕೋರ್ ವರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 29 ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಜಾನುವಾರು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ವಿತರಣೆ, ಇತ್ತ ಹುಲಿಗಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಮರುಭೂಮಿಯಂತಾಗುವ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ನೀರಿನ ಕೊಳಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹುಲಿಬೇಟೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಡುವುದು, ಹುಲಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಕಾಡು ಒಣಗಿದಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಹುಲಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಹೇಮಂತ್.

ಸಾರಿಸ್ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಸುನೀತಾ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರು 'ಜಾಯಿನ್ಸಿಂಗ್ ದ ಡಾಟ್ಸ್' ಎಂಬ ವರದಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಆ ವರದಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಾರವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಯಿತು. 'ಇಡೀಗ ಸಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ 11 ಪ್ರೌಢಹುಲಿಗಳು ಮತ್ತು 8 ಮರಿ ಹುಲಿಗಳು ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ' ಎಂದು ಹೇಮಂತ್ ಸಿಂಗ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾರಿಸ್‌ನ ಮಾದರಿ

ಸಾರಿಸ್‌ನ ಕತೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿವೆ. ಸಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಹುಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವರದಿಯ ಬಳಿಕ ವಿವಿಧ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಸರ್ಕಾರ ರಣ್‌ಥಂಬೋರ್ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದಿಂದ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿತು. ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕರೆತರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವದು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. 2008ರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಎರಡೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹುಲಿಯನ್ನು ಯಾರೋ

ಆಹಾರ ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮೇಲ್ಮಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಇದೆ. ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಹುಲಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಲಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತೋಳ, ಹಂದಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸಸ್ಯ, ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹುಲಿ ಮಾತ್ರ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಜೀವ ಸಂಕುಲವೇ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.'

-ಹೇಮಂತ್ ಸಿಂಗ್, ಹುಲಿರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದ ಉಪಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ